

Indlæg i Politiken fredag den 5. marts 2021

<https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art8122316/%C2%BBAt-fjerne-b%C3%B8rn-fra-deres-familier-med-tvang-kan-ikke-ses-som-en-sikring-af-deres-grundl%C3%A6ggende-rettigheder%C2%AB>

KRONIK: Tvangsadoption svigter både børn og voksne

Statsminister Mette Frederiksen ønsker med udspillet "Børnene Først" at rette en særlig indsats over for sårbare familier i Danmark ved brug af øget tvangsadoption. Men trods de gode hensigter om at stå på børnenes side, viderefører statsministeren i realiteten de mange overgreb på udsatte familier, Danmark har medvirket til i Grønland og internationalt.

Adoption er handel med børn

Den 8. februar 2021 udkom Joustra-rapporten, udarbejdet af Komitéen til Undersøgelse af International adoption for Ministeriet for Lovmæssig Beskyttelse i Holland. I rapporten fremlægges undersøgelser af 23 lande der i perioden 1967-1998 har formidlet børn til adoption i Holland. Rapporten dokumenterer klart, at det transnationale adoptionssystem ikke kan videreføres som det er, heller ikke med forbedringer, da det er at ligestille med handel med børn. Rapporten har ført til, at Holland har indført et midlertidigt stop for ansøgere til adoption.

Samtidig gennemfører Sverige nu en lignende undersøgelse efter stort pres fra chilensk adopterede i Sverige. Et pres som chilensk adopterede i Danmark også lægger på den danske regering. Danmark har tidligere gennemgået alle adoptioner fra Nigeria og fundet uregelmæssigheder i alle sagerne, ligesom at Social- og Indenrigsministeriet i Danmark i 2013 – efter massivt pres for en tilbundsående undersøgelse efter de mange mediesager om ulovlig adoption fra Etiopien – nedsatte en arbejdsgruppe der skulle udarbejde en helhedsanalyse af det danske adoptionssystem. Undersøgelsen handlede dog udelukkende om at udbygge adoptionssystemet.

I Danmark har antallet af ansøgere til international adoption siden været stærkt faldende, hvilket har ført til et økonomisk kollaps af den eksisterende adoptionsmodel. Ankestyrelsen udgav i 2019 rapporten Den internationale adoptionsformidling i Danmark, hvori en række alternativer til en videreførelse af det danske adoptionssystem blev opridset. En lang række kritikere af adoptionssystemet foreslog en statslig formidling, mens den private formidler af internationale adoptioner Danish International Adoption (DIA) sammen med adoptanternes organisation Adoption og Samfund kæmpede for at videreføre adoptionssystemet med lempelser, så flere børn kan adopteres hurtigere og billigere.

På baggrund af Ankestyrelsens rapport anbefaler de danske myndigheder i dag en sammenlægning af formidlingen af internationale adoptioner og nationale adoptioner. Sideløbende med – måske som et resultat af – dette, ønsker regeringen at videreføre og udbygge adoptionssystemet med en stigning i antallet af nationale adoptioner, nærmere bestemt tvangsadoptioner af børn fra udsatte familier. I de igangværende forhandlinger om revisionen af adoptionsloven sidder DIA med som partner i en ny arbejdsgruppe, nedsat af myndighederne, til udarbejdelse af grundlaget for den planlagte øgning af tvangsadoptioner. Adoptioner, som DIA selv i tidligere høringsvar har tilbudt at stå for, som følge af faldet i antallet af ansøgere til international adoption og dermed bortfaldet af DIA's økonomiske grundlag. Ved at konsolidere regeringens politik kan DIA således redde sig selv.

Senest har Ankestyrelsen udsendt et brev til adoptanter på venteliste til et udenlandsk barn og opfordret dem til at skifte til den nationale venteliste, da man forventer, at antallet af danske børn frigivet til adoption vil stige fra ca. 9 til minimum 40 børn om året. Et uetisk og forførende forslag i tæt samarbejde med regeringen; ingen gebyrer, ingen ventetid, besnærende snarlig udsigt til barn.

Adoptionssystemet kan ikke reddes inden for den eksisterende struktur med en stigning i antallet af nationale tvangsadoptioner, der blot vil medføre flere traumer og mere post adoptions service, under dække af at stå på børnenes side. Og det kan ikke videreføres ved at give en formidlende organisation som DIA en økonomisk indsprøjtning gennem en utidig sammenblanding af et socialpolitisk mål om at "redde" børn fra udsatte familier og barnløse pars familieønsker. Endelig kan man ikke bruge kommende adoptanter som "aftagere" af børn, hvoraf mange har brug for en socialfaglig indsats i et system, der allerede er økonomisk trængt og nedprioriteret.

Børnene har allerede en familie

En betydelig del af de børn, som man vil udtage til tvangsadoption, er børn, der ikke kan bo hjemme, og som har behov for en god og kontinuerlig plejefamilie tidligt i deres liv. Disse børn har allerede en familie, der som de første skal tilbydes en kontinuerlig støtte og hjælp på familiens egne præmisser også under anbringelsen. At afskære et barn fra adgangen til dets oprindelse og familiære tilhørsforhold kan derfor ikke ses som en redning.

Regeringens særlige fokus på familier med indvandrerbaggrund kan få en kedelig etnisk slagside, og netop den gruppe familier vil blive særlig udsatte for myndighedernes tvangsadoptioner. Disse borgere kan være særligt udsatte, da de måske ikke har de sproglige ressourcer og det netværk, der skal til for at kunne sætte sig op mod systemets afgørelser. Afgørelser, der, som det lægges op til i lovforslaget, ikke kan efterprøves ved en retsinstans, men udelukkende træffes i Familieretshusene.

Skulle adoption vise sig at være det bedste for et barn, kan åbne adoptioner i stedet for anonyme, lukkede adoptioner i helt særlige situationer fungere som en løsning. Men åbne adoptioner bør generelt kun ses som en lindring for allerede gennemførte adoptioner, ikke en løsning til at gennemføre nye adoptioner. Et fuldt juridisk familieskifte er unødvendigt i og med, at der er en familie, der kan holdes kontakt til. En stabil og kompetent plejefamilie med udvidet efterværn er tilstrækkelig.

Adopterede børn har ret til samvær med deres oprindelige familier. Til gengæld ønsker langt de fleste adoptivforældre lukkede adoptioner uden ønsket om at give den adopterede adgang til sin historie og sit ophav. Man ender derved i en situation, hvor de tvangsadopterede børn, deres adoptivforældre og oprindelig familie ikke har sammenfaldende interesser. Adoptivforældrene mangler både lysten og viljen til samt erfaringen med forældresamarbejde.

Adoptivforældre ønsker et almindeligt familieliv

Med oplægget "Børnene Først" lægges der op til, at det netop er børn fra udsatte familier og med handicap, som skal tvangsadopteres. Altså børn, der i mange tilfælde har særlige behov. Men adoptivforældre er helt almindelige mennesker, der ønsker sig et ganske almindeligt familieliv. Disse barnløse mennesker vil nu på lige fod med andre forældre skulle fungere inden for et udhulet og økonomisk underfinansieret handicapområde, når de intetanende modtager funktionsnedsatte børn med behov for professionel hjælp. Modsat plejeforældre er adoptivforældre ikke ligestillede

samarbejdspartnere med kommunerne, og en afgørelse i klagesystemet i tilfælde af svigt fra systemet har lange udsigter. Dette vil indebære mange flere kriser, overgreb og sammenbrud i adoptivfamilierne.

Udsatte børn i Danmark med behov for anbringelse har behov for kompetente og erfarne professionelle socialpædagoger og familieplejere med en solid socialpædagogisk baggrund med livserfaringer fra egne børn og udvidet forældresamarbejde – ikke barnløse i deres følelsers vold. Opgaven er hverken etisk eller fagligt forsvarlig for de fleste barnløse ansøgere til adoption. Regeringens aggressive socialpolitiske menneskesyn og anbringelsesområdets vanskeligheder skal ikke løses i adoptionsområdets massive problemer. Det er socialpædagogerne og plejeforældrene på anbringelsesstederne, der er samarbejdspartnere med kommunerne, og har adgang til hjælpen og opkvalificeringen på anbringelsesområdet. Adoptanterne får og har – som alle andre forældre - ikke samme adgang til systemet. De adopterede sættes udenfor systemet via adoptionen og erfaringerne er, at adoptanterne søger mod Ankestyrelsens post adoption service, hvilket slet ikke er tilstrækkeligt, når udsatte børn har funktionsnedsættelser.

Sandsynliggjorte spædbørnsadoptioner indebærer samtidig alvorlige risici for, at adoptanterne bliver matchet med en behandlingsopgave fremfor en omsorgsopgave, og får dermed alvorlige komplikationer for både udsatte børn med særlige behov for specialiseret støtte, men også de adoptivforældre der blot ønsker sig et ganske almindeligt familieliv. I det øjeblik et udsat barn adopteres (privat lov) sættes det udenfor de beskyttende indsatser på anbringelsesområdet (offentlig lov). Danmark har et bredt fungerende forebyggelses- og anbringelsessystem, hvor optimering af de allerede tilstedeværende redskaber kan understøtte behovet for udsatte børn i Danmark - blandt andet med øget fokus på forebyggelse, indsatser i hjemmet, aflastning, familiearbejde, forbedringer i sagsbehandlingen, kontinuitet i anbringelsen og styrket efterværn. Adoption må aldrig ses som forebyggelse, da Serviceloven sættes ud af drift og samfundets grundlæggende sikkerhedsnet derved nedbrydes.

Hvis den bagvedliggende hensigt med regeringens interesse i at gennemføre flere tvangsadoptioner skyldes ønsket om at aflaste anbringelsessystemet, sker det reelt på både børnenes, deres familiers og adoptivforældrenes bekostning. For problemerne i et underfinansieret og betændt anbringelsessystem kan ikke løses med adoptioner foretaget på et juridisk og etisk tvivlsomt grundlag.

Dokumentarprogrammet om Jørn, som hele Danmark nok kender, bruges fortsat som eksempel på manglende rettidig indsats og som et forsvar for yderligere indgreb. Men Jørn, der har medfødte udviklingshandicaps blev anbragt indenfor de første levemåneder, hans plejeforældre var stabile og kompetente, der var god kontakt til hans mor. Alligevel har hans medfødte vanskeligheder givet ham vanskeligheder ind i voksenlivet. Ingen adoption kunne ændre på disse forhold.

Vi vil beskytte børns rettigheder

I henhold til de internationale konventioner hører det til børns rettigheder at vokse op i egen familie. Vi er derfor nødt til at begynde at se "Børnene Først" i et bredere perspektiv end den socialt moraliserende tilgang, som regeringens strategi har været lagt an på – især i forhold til familier med indvandrerbaggrund. At fjerne børn fra deres familier med tvang kan ikke ses som en sikring af hverken børnene eller deres grundlæggende rettigheder.

Danmark bør følge i Hollands og Sveriges fodspor og foretage en tilbunds gående, uvildig undersøgelse af adoptionssystemet fra 1950'erne til i dag med fokus på afdækning af uregelmæssigheder og ulovligheder i

både indland og udland. Først når en sådan undersøgelse er foretaget, er det muligt at afgøre, hvorvidt og hvordan adoption kan fortsættes. Der bør i forlængelse af dette etableres et system til placering af juridisk ansvar for ulovlige adoptioner.

Det er samtidigt iøjnefaldende, at udspillet "Børnene Først" ikke vurderer hvilke, og hvor mange børn, der vil blive omfattet af lempelserne for tvangsadoption, og om det overhovedet har den ønskede effekt. Det er utydeligt, hvilken ny forskning regeringen konkret henviser til i udspillet. Rockwool Fondens Forskningsenhed pointerer, at Danmark ingen brugbar viden har om, hvorvidt det er en god ide at anbringe udsatte børn og unge, og om at bortadoptere dem overhovedet er at stå på børnenes side. Det giver sig selv, at så omfattende indgreb som adoption ikke bør ske uden forskning foreligger. Der bør f.eks. forskes i overgreb i adoptivfamilierne og sammenbrud i adoptionerne.

Det giver ingen mening at give et skrantende adoptionssystem og en økonomisk trængt formidlende organisation som DIA en saltvandsindsprøjtning ved at "redde" børn fra socialt udsatte familier og fjerne dem ved tvang. Vi er som velfærdssamfund nødt til at omfordele goderne og i stedet for at poste statens midler i tvangsadoptioner – med efterfølgende familiestøtte og post adoption service – yde støtte til familier, således at de kan tage vare på deres børn.

Det handler grundlæggende om at beskytte familielivet, om børns rettigheder, om socialt ansvar og om solidaritet. Dette sikres ikke ved flere tvangsadoptioner, men ved at opkvalificere kommuner og plejefamilier, så der er nok gode anbringelser rettidigt.

Desværre er det ikke den vej, børnenes statsminister har valgt at gå.

Iben Krarup Brown Høgsberg, adoptant og socialpædagog, Åbenhed i Adoption.

Egense Hjørnet 7

9280 Storvorde

Joustra-rapporten af 8. februar 2021 https://www.committeeinvestigatingintercountryadoption.nl/wp-content/uploads/2021/02/COIA_Rapport_ENG_DIGITAAL.pdf